

УДК 342.92

Майоров Володимир Володимирович –

кандидат юридичних наук,

докторант

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Vladimir V. Mayorov –

PhD of Law,

doctoral student,

Private Joint-Stock Company

Higher Educational Institution

Interregional Academy of Personnel Management

(2 Frometivska Street, Kyiv, 02000, Ukraine)

Окремі питання інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції України в умовах реформ

Стаття присвячена питанням інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції України в умовах реформ. Звертається увага на те, що практична реалізація заходів з модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення органів Національної поліції має бути орієнтованою на формування єдиного інформаційно-правового середовища у рамках моделі правоохоронної діяльності поліції.

Ключові слова: реформи, поліція, Національна поліція, інформація, інформаційно-аналітичне забезпечення.

Статья посвящена вопросам информативно-аналитического обеспечения Национальной полиции Украины в условиях реформ. Обращается внимание на то, что практическая реализация мер по модернизации информационно-аналитического обеспечения органов Национальной полиции должна быть ориентированной на формирование единого информационно-правовой среды в рамках модели правоохранительной деятельности полиции.

Ключевые слова: реформы, полиция, Национальная полиция, информация, информационно-аналитическое обеспечение.

V. V. Mayorov Issues on Information-Analytical Support of the National Police of Ukraine under Reforms

The article is devoted to the issues of information and analytical support of the National Police of Ukraine in the conditions of reforms. Attention is drawn to the fact that the practical implementation of measures to modernize the information and analytical support of the National Police bodies should be oriented towards the formation of a single information and legal environment within the framework of the police law enforcement model.

Reforms in the National Police require adequate and timely information and analytical support for the activities of its bodies and units. In the context of intensive informatization of all aspects of society, the formation of a global information network increases requirements to the level of information support of the system of bodies of the National Police.

Therefore, the tasks of the system of information and analytical support in the bodies of the National Police are: ensuring the possibility of prompt receipt of information in a complete, systematic and easy to use form of the state of public relations and processes related to the provision of public order and security, protection and protection of rights and freedoms human, counteracting crime; gathering and processing of analytical, statistical, control and other information for assessing the state of the operational situation in the country, the level of crime and offenses; ensuring effective information interaction between the central executive bodies,

whose activities are directed and coordinated by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine on implementation of state policy measures in the sphere of internal affairs; security of information.

Information and analytical support of the National Police should be understood as a set of technologies, methods and means of collecting and processing information that characterizes the object of managerial influence (public relations and processes in the field of ensuring public order and security, protection and protection of human rights and freedoms, combating crime), specific techniques for their diagnosis and analysis, as well as forecasting and evaluating the consequences of making different management decisions.

Keywords: reforms, police, National police, information, information and analytical support.

Постановка проблеми. Реформи в Національній поліції потребують адекватного та своєчасного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності її органів та підрозділів. В умовах інтенсивної інформатизації всіх сторін життя суспільства, формування глобальної інформаційної мережі зростають вимоги і до рівня інформаційного забезпечення системи органів Національної поліції.

Сучасне інформаційно-аналітичне забезпечення у діяльності Національної поліції щодо організації боротьби зі злочинами та запобігання кримінальним та адміністративним правопорушенням має стати надійною запорукою успіху в реалізації завдань внутрішньої безпеки держави; його результати є особливо важливими для працівників поліції, оскільки від оперативності і швидкості прийняття управлінського рішення нерідко залежить життя людини [1].

Практична реалізація заходів заходів з модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення реформ в Національній поліції має бути орієнтованою на формування єдиного інформаційно-правового середовища у рамках моделі правоохоронної діяльності поліції. У зв'язку з чим, сьогодні є актуальними питання створення новітньої та дієвої системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів Національної поліції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів, поліції приділено багато уваги, зокрема таких вчених як В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, С. В. Бобровник, І. В. Зозуля, О. Г. Комісаров, Р. А. Калюжній, М. В. Лошицький, Т. П. Мінка, Р. В. Миронюк, О. В. Негодченко та інші.

Невирішенні раніше проблеми. Питання інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції хоча і привертало увагу багатьох науковців, однак сьогодні

невирішеними залишаються проблеми створення сучасної інформаційно-аналітичної системи в органах поліції, яка б відповідала рівню розвитку інформаційно-телекомунікаційним технологіям, так і потребам поліцейської діяльності.

Мета. Метою даної статті є висвітлення окремих проблемних питань інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції та пропонування власних шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Україна прагне побудувати Національну поліцію, як правоохоронне відомство європейського зразка, діяльність якого відповідає міжнародним та європейським стандартам поліцейської діяльності. Тому, сучасний процес модернізації та подальшого розвитку автоматизованих інформаційних систем Національної поліції має ґрунтуватися на правових актах та керівних принципах інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів країн Західної Європи. До таких документів можна віднести: Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 09.09.2003 № Rec(2003)14 «Про можливість взаємодії інформаційних систем у сфері правосуддя»; Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 10.07.2003 № Rec(2003)13 «Щодо порядку надання інформації про розгляд кримінальних справ засобом масової інформації»; Декларацію Ради Європи про європейську політику в галузі нових інформаційних технологій 06.05.1999 р.

Будь-яка діяльність зі створення чи користування поліцією базами (банками) даних МВС України має здійснюватися у межах Інтегрованої інформаційно-пошукової системи МВС України (ІПС) – сукупності організаційно-розпорядчих заходів, програмно-технічних та інформаційно-телекомунікаційних засобів, що забезпечують формування та ведення довідково-інформаційних, оперативно-розшукових обліків, авторизований доступ до інформаційних

ресурсів ІПС [2, с. 70].

З метою реалізації даних заходів було прийнято наказ МВС України від 19.11.2012 № 1050 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах і підрозділах внутрішніх справ України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події та положень про комісії», який згодом було замінено наказом МВС від 06.11.2015 № 1377 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події». Останній наказ був також скасований і 08.02.2019 набрав чинності інший під № 100, яким було затверджено Порядок порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події [3].

Зазначений нормативно-правовий акт регулює ведення в центральному органі управління поліцією, міжрегіональних територіальних органах поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділах, головних управліннях Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, територіальних (відокремлених) підрозділах (управліннях, відділах, відділеннях) поліції єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події (далі - заяви (повідомлення) з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України».

Вектори розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції було визначено у Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ. В Концепції передбачено застосування в діяльності органів внутрішніх справ сучасних автоматизованих інформаційних, телекомунікаційних та інших систем, зокрема впровадження:

- єдиної системи електронного документообігу із сучасними механізмами її захисту, уніфікованими базами даних, системою планування поточної діяльності та дистанційного контролю за якістю роботи окремих виконавців;

- інтерактивних ресурсів з можливістю відображення в режимі реального часу вчинених

правопорушень, локалізації та позиціонування сил і засобів правоохоронних органів;

- захищених засобів відеофіксації на потенційно критичних об'єктах, службових транспортних засобах, а також форменому одязі окремих категорій правоохоронців;

- терміналів реєстрації відвідувачів із зазначенням часу перебування в окремих приміщеннях органів внутрішніх справ;

- системи безготівкової оплати штрафів [4].

Відповідно до Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України МВС реалізуватиме інформаційну політику, яка забезпечить широкий багатоканальний зворотний зв'язок з різними категоріями громадян (листування, особисті прийоми, соціальні мережі, електронне листування, телефонні консультації), а також дасть змогу переконатися в тому, що рішення та дії правоохоронців є максимально прозорими та відкритими для населення [5].

Нормативна база МВС, що розміщена в інтернет-ресурсах та постійно оновлюється, буде вільною для доступу громадян у частині відкритих документів. Одночасно МВС аналізуватиме коментарі та зауваження, що надходять стосовно тих чи інших документів, з подальшою ініціативою щодо їх змін та вдосконалення [5].

У вищевикладених стратегічних документах визначено напрями розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення органів та підрозділів Національної поліції, подальші реформи у цій сфері. У зв'язку з чим цікавим виявляється досвід інформаційно-аналітичного забезпечення поліцейської діяльності в інших країнах.

Міжнародний досвід різних сфер діяльності правоохоронних органів досліджувався багатьма вченими. Так, В.Д. Гавловський, В.М. Бутузов, К.В. Тітуніна [6] розглянули досвід організації та функціонування зарубіжних правоохоронних структур, зокрема в США, з протидії комп'ютерній злочинності; діяльність персоналу цих правоохоронних структур та можливість застосування цього досвіду органами внутрішніх справ України. У свою чергу, К.І. Беляков та В.Д. Павловський [7] формулюють пропозиції щодо оптимізації національної політики та удосконалення організації навчального процесу в сфері

підготовки фахівців з інформаційної безпеки в Україні на основі міжнародного досвіду [8].

Державне регулювання інтернету з метою перешкоди поширенню екстремізму та порнографії – звичайна практика в усіх розвинених державах світу: США, Китаї, країнах Євросоюзу і СНД. З урахуванням масштабів інтернету стає усе менш ймовірним, що всі елементи кіберзлочинності будуть обмежені територією окремої держави. У зв'язку з цим досвід інших країн у цій сфері становить беззаперечний інтерес для нашої країни.

Повноваження органів державної влади та правоохоронних структур щодо боротьби з кіберзлочинами у США закріплено в низці нормативно-правових актів. У квітні 2009 р. у Сенаті США був зареєстрований законопроект “Акт про кібербезпеку – 2009”, який пропонує значно розширити повноваження федеральної влади у сфері безпеки комп'ютерних мереж. Він розроблений Національною розвідкою США та може істотно вплинути на структуру і саму суть сучасного інтернету. У тому числі законопроект передбачається обов'язкова ідентифікація користувачів Інтернету в інтересах безпеки держави [9;10].

У країнах ЄС регулювання відносин в інтернет-мережах також здійснюється у правовому полі, адже має належне законодавче забезпечення. Законодавча прогалина, що не дозволяла ефективно боротися з кіберзлочинністю, усунута ще в 2001 році, коли Комітетом міністрів Ради Європи було прийнято Європейську конвенцію про кіберзлочинність.

Погоджуємось з М.Ф. Криштановичем, що головними завданнями підвищення ефективності інформаційно-аналітичного забезпечення МВС України є: збирання, оброблення та узагальнення оперативно-розшукової, оперативної, аналітичної, оперативно-довідкової, контрольної та статистичної інформації для оцінювання стану та прийняття обґрунтованих найкращих рішень на усіх рівнях функціонування МВС України; забезпечення отримання оперативної інформації у систематизованому, повному та зручному вигляді для використання працівниками та відділами МВС України у розслідуванні, розкритті, розшуку злочинців і попередженні злочинів; гарантування захищеності інформації; забезпечення ефективної та динамічної

інформаційної взаємодії всіх структурних підрозділів МВС України, інших правоохоронних органів та державних установ [1].

З метою вдосконалення законодавчого врегулювання інформаційного забезпечення ОВС необхідно систематизувати відомчі законодавчі акти, звести їх до єдиного нормативно-правового документа, який має забезпечувати комплексне вирішення завдань, пов'язаних з інформаційно-правовим забезпеченням діяльності ОВС, і сприяти конкретизації норм і положень щодо порядку збору, накопичення та обробки інформації, підвищенню відповідальності керівників ОВС за організацію цієї роботи. Важливо запровадити одну систему документообігу із новими механізмами її захищеності, стандартними базами даних, порядком планування поточної робочої дії та дистанційного контролю за ефективністю роботи певних виконавців ОВС [1].

На нашу думку, модернізація інформаційно-аналітичного забезпечення Національної поліції має відбуватися шляхом впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та нових моделей управління інформацією, наприклад, у вигляді моделі правоохоронної діяльності, керованої аналітикою.

Адже це не лише спосіб використання інформації, але й набагато ширше. Це ціла філософія або бізнес-модель. Фактично, це наріжний камінь в сучасній поліцейській діяльності. Вона зміщує акцент роботи поліції від реагування на злочини (авт.: фактично скоєні події) до дій на випередження та запобігання, забезпечуючи, щоб ті, хто веде боротьбу зі злочинністю, були на крок попереду злочинців. Поліція отримує інформацію в різній формі, але сама по собі інформація не несе жодної користі. Її потрібно, порівняти, проаналізувати та розповсюдити. Аналіз та інтерпретація цієї інформації визначають реагування та політику поліції та дозволяє направляти ресурси туди, де вони найбільш потрібні. Це також доповнюється «аналізом ризиків», що також є важливою частиною правоохоронної діяльності, керованої аналітикою. Правоохоронна діяльність, керована аналітикою, дійсно дозволяє нам бачити ширшу картину, визначаючи тенденції та зразки

(почерк), шляхом пов'язування між собою злочинів, об'єктів, осіб, ознак, місця через проведення кримінального аналізу. Варто згадати й про еволюцію інформаційних технологій, оскільки ця еволюція значно спростила та пришвидшила процес збору та опрацювання даних. Інформація, що надходить від громади, – одна з найважливіших складових роботи правоохоронних органів, керованої аналітикою, як і в моделі взаємодії поліції з громадами (community policing). Насправді ж обидві згадані моделі роботи поліції не можуть належним чином функціонувати одна без одної [11].

Висновки. Під інформаційно-аналітичним забезпеченням Національної поліції слід розуміти сукупність технологій, методів та засобів збирання і обробки інформації, яка характеризує об'єкт управлінського впливу (суспільні відносини та процеси у сфері забезпечення публічного порядку та безпеки, охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності), особливих прийомів їх діагностики та аналізу, а також прогнозування та оцінки наслідків прийняття різних варіантів управлінських рішень.

Тому завданнями системи інформаційно-аналітичного забезпечення в органах Національної поліції є: забезпечення можливості оперативного отримання інформації у повному, систематизованому та зручному для

використання вигляді про стан суспільних відносин та процесів, що пов'язані з забезпеченням поліцією публічного порядку та безпеки, охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності; збирання та обробка аналітичної, статистичної, контрольної та іншої інформації для оцінки стану оперативної обстановки в державі, рівню злочинності та правопорушень; забезпечення ефективної інформаційної взаємодії між центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується МВС України з питань реалізації заходів державної політики у сфері внутрішніх справ; забезпечення захисту інформації.

Практична реалізація заходів з модернізації інформаційно-аналітичного забезпечення органів Національної поліції має бути орієнтованою на формування єдиного інформаційно-правового середовища у рамках моделі правоохоронної діяльності поліції.

Список використаних джерел:

1. Криштанович М. Ф. Модернізація механізмів державного управління: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр-я: 25.00.02. Львів, 2016. 356 с.
2. Науково-практичний коментар розділів IV «Повноваження поліції» та розділів V «Поліцейські заходи» Закону України «Про національну поліцію»: науково-практичний коментар / Кол. авт. Харків, 2016. 189 с.
3. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ МВС України від 08. 02. 2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>.
4. Концепція першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.10.2014 № 1118-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1118-2014-%D1%80>.
5. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=247780824>.
6. Гавловський В. Д., Бутузов В. М., Тітуніна К. В. Комп'ютерна злочинність: міжнародний досвід боротьби та перспективи для України. *Правова інформатика*. 2009. № 1. С. 56-58.

7. Бемяков К. І., Гавловський В. Д. Підготовка фахівців у сфері інформаційної безпеки: міжнародний досвід. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2005. № 11. С. 34-43.
8. Шевченко О. М. Інновації в сфері праці персоналу правоохоронних органів зарубіжжя. *Вісник Донецького національного університету. Серія В: Економіка і право*. 2009. Вип. 1. С. 89-98.
9. Cybersecurity Act of 2009 (Reported in Senate - RS) URL: <http://thomas.loc.gov>.
10. Орлов О. В., Онищенко Ю. М. Узагальнення міжнародного досвіду створення державної системи попередження та запобігання злочинам у мережі інтернет. *Зовнішня політика та національна безпека Теорія та практика державного управління*. Вип. 2 (45). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-2/doc/5/01.pdf>.
11. Правоохоронна діяльність, кервана аналітикою; передова методика правоохоронної діяльності. URL: <http://www.euam-ukraine.eu/ua/news/latest-news/pravoohoronna-diyalnist-kerovana-analitikoyu-peredova-metodika-suchasnoyi-pravoohoronnoyi-diyalnosti/>.

References:

1. Kryshchanovych M. F. *Modernizatsiia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia: avtoref. dys. ... d-ra nauk z derzh. upr-ia: 25.00.02. Lviv, 2016. 356 s.*
2. *Naukovo-praktychnyi komentar rozdiliv IV "Povnovazhennia politsii" ta rozdiliv V "Politseiski zakhody" Zakonu Ukrainy "Pro natsionalnu politsiiu": naukovo-praktychnyi komentar / Kol. avt. Kharkiv, 2016. 189 s.*
3. *Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia yedynoho obliku v orhanakh (pidrozdilakh) politsii zaiav i povidomlen pro vchyneni kryminalni pravoporushennia ta inshi podii: nakaz MVS Ukrainy vid 08. 02. 2019 № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7>.*
4. *Kontseptsiiia pershocherhovykh zakhodiv reformuvannia systemy Ministerstva vnutrishnikh sprav: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22.10.2014 № 1118-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1118-2014-%D1%80>.*
5. *Stratehiia rozvytku orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=247780824>.*
6. Havlovskiy V. D., Butuzov V. M., Titunina K. V. *Kompiuterna zlochynnist: mizhnarodnyi dosvid borotby ta perspektyvy dlia Ukrainy. Pravova informatyka. 2009. № 1. С. 56-58.*
7. Bieliakov K. I., Havlovskiy V. D. *Pidhotovka fakhivtsiv u sferi informatsiinoi bezpeky: mizhnarodnyi dosvid. Borotba z orhanizovanoiu zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka). 2005. № 11. С. 34-43.*
8. Shevchenko O. M. *Innovatsii v sferi pratsi personalu pravookhoronnykh orhaniv zarubizhzhia. Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu. Serii V: Ekonomika i pravo. 2009. Vyp. 1. S. 89-98.*
9. Cybersecurity Act of 2009 (Reported in Senate - RS) URL: <http://thomas.loc.gov>.
10. Orlov O. V., Onyshchenko Yu. M. *Uzahalennia mizhnarodnoho dosvidu stvorennia derzhavnoi systemy poperedzhennia ta zapobihannia zlochynam u merezhi internet. Zovnishnia polityka ta natsionalna bezpeka Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. Vyp. 2 (45). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-2/doc/5/01.pdf>.*
11. *Pravookhoronna diialnist, kervana analitykoiu; peredova metodyka pravookhoronnoi diialnosti. URL: <http://www.euam-ukraine.eu/ua/news/latest-news/pravoohoronna-diyalnist-kerovana-analitikoyu-peredova-metodika-suchasnoyi-pravoohoronnoyi-diyalnosti/>.*